

САВРЕМЕНО И ТРАДИЦИОНАЛНО У НАСТАВИ ПРЕДМЕТА МУЗИЧКА КУЛТУРА У РЕПУБЛИЦИ СРПСКОЈ

др Биљана Љ. Мандић
Универзитет у Крагујевцу
Филолошко-уметнички факултет
Одсек за музичку уметност
Катедра за музичку теорију и педагогију
E-mail: biljana.mandic@filum.kg.ac.rs

УДК: 78:37.036

Прегледни научни чланак

Сажетак: Реформе образовних система које су наступиле након 1995. године, имплицирале су значајне промене у основношколској настави. Промена дужине школовања, фонда часова, структуре предмета, уџбеничке литературе, само су неке од оних које нам данас, у континууму од преко двадесет година, дају за право да наставу предмета Музичка култура посматрамо као чиниоца који је допринео, и доприноси, савременим просветно-педагошким тенденцијама у основношколском образовању. Методама теоријске анализе и синтезе, анализира се и вреднује прогресивни и регресивни положај предмета Музичка култура у основношколској настави, узимајући у обзир све кључне чиниоце који (ни)су допринели осавремењивању предмета Музичка култура на просторима Републике Српске.

Кључне речи: Музичка култура, основна школа, наставни процес, образовање

Уводна разматрања

Етимолошки, реч *традиционално* упућује на све што је предањско, раширено предањем, основано на предању, на оно што је уобичајено. Насупрот њој, реч *савремено* подразумева првенствено, дух новог времена, садашње, данашње, које има обележје нечег новог. Поставља се питање, како да, у контексту „новог времена“ перципирамо садашњи основношколски образовни систем, а у оквиру њега и предмет Музичку културу. У тој перцепцији, речи *савремено*, спонтано се додаје и реч *визија*, која са друге стране, подразумева способност далеког виђења, предвиђања онога што ће се десити.

Сведоци смо, да данашња образовна политика пројектују развој образовног система на периоду од пет или више година, у којима се визионарски, креира будуће време и предвиђају ресурси који ће допринети том визионарски 'новом'. Пројектована петогодишња визија (2016–2021) развоја образовања у Републици Српској, подразумева систем васпитања и образовања који има потенцијал да креира „друштво знања са једнаким могућностима за развој сваког појединца који ће допринијети одрживом економском и друштвеном развоју Републике” (Стратегије развоја, 2016). Мисија образовног система усмерена је ка обезбеђивању и осигурању квалитетног васпитања и образовања које је, под једнаким условима, доступно сваком појединцу.

Шта је традиционално и савремено у тренутној настави предмета Музичка култура, могуће је утврдити анализом која се односи на квалитет процеса учења. Анализи се морају подредити *наставни план и програм, уџбеничка литература, методе учења, школске и ваншколске активности и квалитет наставног кадра* (начин селекције, иницијално образовање и усавршавање, професионални развој). Неопходно је анализирати и квалитет резултата, ефеката ученичких постигнућа (васпитно-образовна, исходи учења, стандарди знања за основно образовање) и везу основног образовања са другим образовним институцијама – предшколским установама, средњим школама и факултетима, превентивно оним факултетима који у свом наставном програму имају примаран задатак усмерен ка стицању педагошких компетенција (упор. Мандић, 2015: 99).

Анализа наставних планова и програма

Нови наставни планови и програми за целокупно деветогодишње образовање У Републици Српској креирани су 2014. године (Наставни план и програм, 2014). По тренутно важећем наставном плану, настава музичке културе предвиђена је са једним часом у другом, трећем, седмом, осмом и деветом разреду. За реализацију наставних садржаја у четвртм, петом и шестом разреду предвиђена су два часа недељно (Наставни план, 2014). Општим циљевима је дефинисано, у нижим разредима основне школе потребно је створити интересовање и навику за активно бављење музиком, те подстицати стваралачке способности и развијање музичког укуса. Код ученика је неопходно: „Подстицање когнитивног, етичког и естетског развоја, позитивних емоција, осјећаја припадности и заједништва. Упознавање културне баштине и савремених кретања у музичкој умјетности, кроз вриједна музичка дјела домаћих и страних аутора” (упор. Наставни програм од II до V разреда). У оквиру музичких активности ученици ће се упознавати са основама музичке писмености и изражајних средстава музичке уметности, оспособљавати за разумевање и процењивање музике и музичку интерпретацију. Подстицање развоја музичког мишљења, слушањем и разумевањем музичких порука уметничког дела допринеће развоју свестране и културно богате личности.

Редизајнирани наставни програми допринели су подели градива на наставна подручја, а општим и посебним циљевима додатно су усмерили задатке самог предмета. У нижим разредима издвојене су три наставне теме: *Извођење музике* – пјевање, свирање, покрет и увођење у основе музичке писмености за које су предвиђена двадесет два часа, односно четрдесет и четири у четвртм и петом разреду. За активност *слушање музике*, предвиђено је седам часова у другом и трећем и двоструко више у четвртм и петом разреду, што је недовољно и не прати савремене тенденције предмета које подразумевају да активност слушање музике буде заступљена на скоро сваком часу. У оквиру наставног подручја

дјечје музичко стваралаштво, седам, односно четрнаест (у четвртом и петом разреду) часова се може сматрати довољним.

У старијим разредима основне школе дефинисани су циљеви наставе предмета Музичка култура, усмерени ка подстицању, стварању и даљем неговању интересовања, навика и потреба за слушањем и репродукцијом вредних музичких остварења из области уметничке, дечје, духовне и традиционалне музике. Наставни садржаји су тако конципирани да код ученика развијају: „Љубав према музици, музичкој умјетности и умјетности уопште. Креативне и интелектуалне потенцијале и да правилним његовањем музичког укуса доприносе њиховом естетском и хуманом развоју као и подизању нивоа њиховог музичког образовања и опште културе“ (упор. Наставни програми од VI до IX разреда).

Иновативност у наставним плановима и програмима усмерена је ка исходима учења за сва наставна подручја, што представља посебан бенефит основношколског система у Републици Српској. Креирање исхода у наставу предмета Музичка култура вишеструко је значајно. Током наставног процеса, реципијент мора имати јасну слику – што се од њега очекује током учења, јер ће тада бити у прилици да боље разуме своју улогу у наставном процесу критеријуме који се користе приликом утврђивања њихове успешности, што као крајњи исход треба да допринесе ефикаснијем учењу. Као мултиваријантни оквир знања и способности, исходи указују шта ученици могу знати, разумети, или, за шта ће бити оспособљени на крају одређеног периода школовања. Усмеравање наставних садржаја према исходима учења, јасно је издвојено у оквиру стратегије развоја образовања Републике Српске: „Треба боље да се дефинишу и тиме омогуће квалитетну основу за рад наставника, што би створило и услове за оспособљавање ученика да развија способности, издвоји битно од небитног, што подразумева индивидуалну ангажованост ученика и усмјереност ка 'учењу учења'“ (Стратегије развоја образовања у Републици Српској, 2016: 12).

У самим циљевима, али и садржајима наставних планова и програма, уочава се тежња ка иновативном. У нижим разредима основне школе, у наставном подручју извођење музике, није евидентиран значајнији број препоручених песама за певање, које доминантније партиципирају са интересовањима деце у XXI веку. Без обзира што је програмом дефинисано да „наставник има слободу приликом избора композиција, али мора водити рачуна да буду заступљене дјечје, народне, пригодне пјесме других народа, као и пјесме савременог музичког стваралаштва за дјецу“ примери понуђени наставним програмом су скромни и избор се своди на песме које, у великој мери, представљају 'оно' традиционално и већ су чиниле део раниј(их)ег наставн(их)ог програма. Одредница иновативно, у овом сегменту није видљива.

Наставно подручје слушање музике, поред обавезног усвајања све три химне (*Химна Светом Сави*, *Химна Републике Српске – Моја*

Република и Химна БиХ), у садржају програма препоручује само осам композиција за слушање музике (исте карактеристике су примећене у наставном програму за трећи разред основне школе). У четвртном и петом разреду евидентиран је већи број препоручених композиција за сва наставна подручја, што партиципира са већим бројем седмичног оптерећења ученика у овим разредима. Избор песама, композиција за слушање и примера за наставно подручје дечје музичко стваралаштво, није најспретније одабран. Евидентиран је одређен број песама које су поновљене из ранијих разреда и својим садржајима, нису најспретнија решења која би у значајнијој мери, иницирала интересовања ученика четвртог и петог разреда. Већа конкретизација наставног садржаја није смела изостати, с обзиром на национални оквир овог педагошког норматива.

У вишим разредима основне школа издвојена су четири наставна подручја. *Слушање музике* са двадесет и три часа, *Увод у основе музичке писмености* са двадесет и пет часова, *Дјечје музичко стваралаштво* са дванаест часова и *Извођење музике* са дванаест часова. Увидом у издвојена наставна подручја уочена је већа конкретизација наставног градива (примера за слушање и репродуковање музике), што доприноси бољој кординацији са наставним садржајима. Понуђен је значајан број примера, али су изостали линкови, односно видео примери (снимци концерата, филмова са тематиком блиском са наставним подручјима и сл.), који би додатно допринели конкретизацији наставних садржаја. Општи је закључак, да је у наставне садржаје виших разреда основне школе приметан адекватнији иноватини приступ.

Уџбеничка литература

По дефиницији представљеној у Законским нормативима „Уџбеник је основно дидактички обликовано наставно средство, у било ком облику или медију, које се користи у образовно-васпитном раду у школи, а за стицање знања, вештина, формирање вредносних ставова, ученика и полазника, подстицање критичког размишљања, унапређења функционалног знања и развој интелектуалних и емоционалних способности ученика и полазника, а чији су садржаји утврђени наставним планом и програмом и који је одобрен у складу са Законом (Закон о уџбеницима, 2018). Суштински, уџбеник представља основну, свакодневно кориштену школску књигу, писану на основу верификованог Наставног плана и програма, за разлику од друге допунске и приручне литературе која нема те карактеристике. У уџбенику се, на стручном нивоу саопштавају информације о степену развијености одређене науке и износе најважнији резултати и достигнућа те науке, али и медиј, у коме се систематски излажу научни садржаји, односно садржаји на којима се граде нова сазнања (Кундачина, Банђур, 2007). Увидом у актуелне уџбенике, евидентирано је да су програмски садржаји обрађени у целини, а наставно градиво изложено

по плану и програму за предмет Музичка култура, у складу са психолошким, педагошким, дидактичким и методичким начелима и техничко-естетским захтевима. Презентовани наставни садржаји доприносе достизању образовних стандарда и развијању компетенција ученика. Садржаја у уџбенику подстичу развој ученика и у неколико, поседују алате за самостално учење. У педагошко-психолошком аспекту, уџбеници задовољавају најважније захтеве који се односе на усклађеност уџбеника са узрастом, односно развојним нивоом ученика.¹ У уџбеницима се уважавају предзнање и искуства ученика, односно знања која је ученик стекао током претходних година школовања, и знања која су резултат сазревања, спонтаног сазнавања и целокупног искуства.

Методe учења

Тренутно је уврежено мишљење, да пандан квалитетној настави представља разноврсно утемељена методичка настава, коју наставник креира на начин, да перманентно омогућава различите методе учења и облике наставног рада. У методички добро усмереној наставној пракси, наставник је у прилици да, „поред појединачних приступа упозна и развојну линију” постепеним дограђивањем. Наставник се поставља у улогу креатора, који је у могућности да мења методичке приступе и начине учење учини што квалитетнијим: „Она [*настава*] почиње „бихејвиоризмом и тзв. традиционалном наставом, а завршава се конструктивизмом и тзв. савременом наставом” (Пешикан, 2011).

Школско учење је тако организовано, да се најчешће одвија у школи као свесна и намерна активност ученика са циљем стицања знања, вештина и вредности, али са назнаком, да школско учење није и једино учење. Ана Пешикан указује: „У психолошком смислу, слободно се може рећи да је у понашању и упсихичком животу човека, све стечено учењем, односно, све осим биолошког наслеђа” (Пешикан, 2011). Раније наставне парадигме у фокус су постављале спољашње чиниоце и наглашавале да развој зависи искључиво од њих – наставног садржаја и наставника. Доминантна улога наставника и његовог предавања, ученика поставља у пасиван положај – као примаоца знања путем рецептивног учења, током кога се, у кратком временском периоду, преноси велики број информација и готових решења која ученици усвајају.

Савремена школа полази од сасвим других становишта указујући да се ученику знање не може (нити треба) дати у готовом облику. Овакав приступ учењу ротирао је улогу наставника. Наставник више није у фокусу, већ је настава усмерена на реципијенте учења. Наставник је креатор наставног процеса, он организује и усмерава процес учења, тако

---

¹ У Републици Српској иновирани су уџбеници за други и трећи, четврти и пети и осми и девети разред. Тренутно се настава из предмета, у шестом и седмом разреду, реализује по раније написаном уџбенику.

да стицање знања буде индивидуална конструкција сваког ученика који га кроз сопствену активност учења мора да конструише.

У будућности би се осавременавање наставе предмета Музичка култура могло остварити имплементацијом методе Марије Монтесори, приступа учењу заснованом на помоћи детету у свим развојним периодима (телесном, менталном и духовном одрастању), са циљем развијања личности детета у слободног, независног и самосталног човека. У центар је позиционирано дете, његове потребе, принципи слободе, избора оног допушеног унутар познатих граница и дисциплине. Васпитање помаже детету да се ослободи свега што ограничава његову спонтаност, пружа му се индиректна помоћ, како би само себе водило, а за ослонац му служе јасни знаци за оријентацију. У Монтесори школи дете има слободу кретања, избора, понављања, изражавања осећања и слободу ступања у социјалне контакте.

Други би се приступ могао односити на јасно конципирање игролике наставе на свим узрастним нивоима, што би представљало посебан педагошки изазов за све музичке педагоге. Стара колико и људско друштво, игра је предуслов за здраво одрастање и основна људска активност. „Игром се дете развија и цвета као што се цвеће развија и цвета из пулољка: радост је душа сваке радње тога добра.“ (Фридрих Фребел).

Школске и ваншколске активности

Редовна школска настава није у могућности да задовољи све потребе, што се у сегменту наставе музике у значајној мери одражава на ученике који имају већу потребу за активним музицирањем и гласовним репродуковањем музичких садржаја. Ове чињенице захтевају наставне садржаје који би било доступни и ван редовне наставе. Наставним планом и програмом предвиђене су ваннаставне музичке активности (хор, оркестар и музичка секција), које су у великој мери повезане са слободним временом у школи – *слободне активности ученика*. Слободне активности подразумевају колективни рад ученика у секцијама, друштвима, организацијама, али и индивидуални рад. Њихов циљ је дефинисан и усмерен ка потреби увиђања вредности задатог задатка и ненаметнутог прихватања радних обавеза и међусобних регулатива у колективном раду; формирању осећања задовољства у индивидуалном и раду колективне природе, као битних фактора за остварење слободно одабраних васпитно-образовних циљева и задатака (Филиповић, 1980).

Слободно време има изузетан васпитно-образовни потенцијал. То је подручје са различитим активностима, у склопу кога је могуће развијати сва подручја васпитања и развоја личности деце и младих. План и избор активности, треба да обухвати различита васпитно-образовна подручја, на основу којих се подстиче развој и задовољавање интелектуалних, естетских, здравствено-физичких, моралних, радних,

емоционалних и свих других потреба сваког појединца (Грандић и Летић, 2008). Један од најважнијих захтева данашњег времена односи се на спретност у трансформацији традиционалне наставе и транспарентној организацији школских активности на начин, да ученици пожеље активно партиципирати у процесу личног васпитања и образовања. Традиционалној школи континуирано се даје нови изглед. Но, мењање школе представља дуг процес и захтева ангажовање свих актера васпитно-образовног процеса, који, у највећој мери, зависе од наставничке мотивисаности као људског фактора и начина располагања простором, временом и опремом, као и школским ресурсима. Истраживања указују, да ученици старијих разреда преферирају друштвено користан рад и слободне активности, те да се у великом броју пријављују у разне секције и организације² (Ђорђевић, 2003). Различита истраживања су показала, да ученици непогрешиво тачно врше избор секције према својим могућностима, те је, без обзира на ученичка постигнућа, свим ученицима неопходно омогућити додатну ангажованост.

Ваннаставне активности су веома битан сегмент живота и рада у школи. Као део васпитног и образовног процеса значајно доприносе спознавању личних способности и формирању комплетне личности ученика. За разлику од редовне наставе, ваннаставне активности и друге активности које се одвијају у школи, под мањим су притиском обавезног и унапред одређеног, те пружају повољније услове за креативно изражавање ученика (Максић, 2006: 167). Организација и начин рада ваннаставних активности разликује се од редовне наставе, јер се заснивају на принципу педагошке категорије самосталног одлучивања ученика, ученици сами, колико је то могуће, реализују и утврђују програм свог рада (Филиповић, 1980). Партиципацијом ученика у ваннаставним активностима, омогућава се, да сваки појединац: буде укључен у колектив, нађе своје место у колективу, социјализује се, покаже своје способности, оцењује и одмерава своје способности у односу на способности осталих чланова колектива, гради и развија правилан став према себи и другима, доживи вредности и резултате свог рада, афирмише се и изграђује колективни углед. Улога наставника у мотивисаности ученика да учествује у ваннаставним активностима (хор, оркестар и музичка секција) од великог је значаја, првенствено за ученике који имају потешкоће и недовољно искуство за укључивање у рад колектива. Сумарно посматрајући, основношколски систем Републике Српске и предмет Музичка култура неопходно је оснаживати са што више различитих школских и ваншколских музичких активности.

---

²Истраживања су показала да шеснаест посто ученика (16%) жели да руководи неком од секција.

Наставни кадар

У Републици Српској могуће је боље креирати могућности за побољшање образовања, превасходно давањем веће аутономије и подстицања стваралачког приступа код наставника. Омогућити боље приступе примерима добре наставне праксе и њиховом прилагођавању и примени за побољшања образовних стратегија у развоју предмета. Образовање у Републици Српској могуће је угрозити страначким запошљавањем (упор. Мандић, Беочанин, 2016: 277), без јаснијих критеријума о стеченој професионалној компетентноси пријављених кандидата, што далекосежно, може да остави погубне резултате на образовни систем. Креирати јасније приступе запошљавању образовног кадра и проходности, с обзиром на неповољан имиџ високошколског образовања „узрокован у знатној мјери пренаглашеном профитном оријентацијом универзитета у приватном власништву” (Стратегија развоја РС, 2016).

Постојећи наставни кадар своје активности може усмерити ка приступу Монтесори методе – „помози ми да то урадим сам“ (Монтесори, 2007: 83), на начин да се постави у улогу посматрача, који на индиректан начин учествује у раду и развоју детета. Ове тенденције у супротности су са системом државног образовања, у коме наставник излаже, а дете има врло мало простора за самостални рад и саморазвој. Код деце је неопходно идентификовати периоде њихове музичке осетљивости и у односу на то, понудити им адекватан наставни материјал за учење. Разноврсним музичким активностима деци се омогућава слободан развој, у складу са њиховим музичким способностима и афинитетима. Посебан значај усмерен је ка настави музике, развоју моторике и чула, чију структуру чине три основне компоненте: аудитивна, моторичка и визуелна. Аудитивну компоненту чини музика: слушање и репродуковање; моторичку компоненту покрети, приликом слушања музике; визуелном компонентом се објашњава начин извођења музике и покрета, док тактилну компоненту чине међусобни додирни извођача – држање за руке, међусобно тапшање, додиривање рамена итд. Развој креативности примаран је код ове методе, али и развој целокупних дечјих потенцијала, с обзиром на усмереност ка подстицању саморазвоја и унутрашње мотивације за учењем и сазнавањем.

Закључак

Целокупна основношколска настава у Републици Српској централизована је са јасно креираном уџбеничком политиком и перманентном могућности пружања стручне подршке. Обезбеђен је релативно висок ниво доступности образовања за све, кроз све нивое образовања, а у основном образовању посебно. У Републици Српској наставни кадар врши перманентна усавршавања на личном и професионалном плану, а основношколски концепт наставног плана и програма добро је дефинисан. Недостаци (слабости) образовања видљиви су у доминантнијој орјентисаности ка репродуктивном знању и учењу за оцену. У систему општег музичког образовања нема јасно дефинисаних приступа према музички талентованим ученицима, они нису значајније укључени у развој опште музичке културе, јер се стиче утисак фаворизовања просечности у овом сегменту. Настава музичке културе могла би се више орјентисати ка стицању применљивих знања и практичних вештина.

Рад на темељнијој едукацији и професионалном усавршавању запослених морао би бити боље дефинисан. Приметна је непотребна бирократизација образовног процеса и оптерећеност наставног особља административним задацима. Финансијска подршка је неадекватна, недовољна, или потпуно изостаје у сфери самог предмета уз констатацију, да нема адекватнијег простора за квалитетније задовољавање културних потреба, мањак музичких инструмената за активније групно музицирање и осталих дидактичких материјала подесних за рад у музичким секцијама.

Изостављајући наведено, образовни систем Републике Српске усмерен је ка квалитетном образовању својих грађана, са функцијом да примарно описмени ученике из свих области, оспособи младе за даље школовање и развијање знања, система вредности, разних умења, али и животних ставова који су важни и неопходни за живот у XXI веку. У образовном систему Републике Српске предмет Музичка култура представља једну од важнијих дисциплина, којом се развија интерес за музичку уметност и доприноси свесном усвајању знања и вештина на начин, да музичка уметност постане потреба сваке личности савременог друштва. Структура предмета указује на савремене тенденције – у наставним садржајима, методама и облицима рада и употреби наставних техника којима се непосредно долази до крајњих исхода учења. Изостављајући поједине елементе традиционалног, које на специфичне начине доминира у свему што је раније наведено, трансфер свих елемената, који чине основу музичког образовања, позитивно се усмерава ка савременим тенденцијама и ка крајњем циљу, а то је, да ће се развијањем музичких способности допринети развоју и изграђивању естетског односа према музици и уметности уопште.

Коришћена литература:

- Грандић, Радован и Милена Летић. (2008). *Прилози педагогији слободног времена*. Вршац: Савез педагошких друштава Војводине и Виша школа за образовање васпитача.
- Закон о учбеницима. (2018). Београд: Службени гласник РС, 27, чл.2.
- Кундачина Милан и Вељко Банџур. (2007). *Методолошки практикум: вежбе из методологије педагошких истраживања*. Ваљево: Merlincompany.
- Ђорђевић, Душан. (2003). *Педагошки смисао слободног времена*. Београд: Педагошко друштво Србије.
- Максић, Славица. (2006). *Подстицање креативности у школи*. Београд: Институт за педагошкаистраживања.
- Мандић, Биљана. (2015). Настава музичке културе у Републици Српској: између теорије и праксе, у: Дарко Ковачевић (уред.), *Зборник радова са 1. Међународне научно-стручне конференције М-инистар, Источно Сарајево: Музичка академија Универзитета у Источном Сарајеву*, 98–101.
- Мандић, Биљана и Јелена Беочанин. (2016). Студијски програм (Општа) музичка педагогија: између перспективе студената и стварности, *Наслеђе*, 35, Крагујевац: Филолошко-уметнички факултет, 265–280.
- Монтесори, Марија. (2007). *Од детињства до адолесценције*. Београд: DNCentar.
- Пешикан, Ана. (2011). *Стратегије развоја образовања у РС*. Београд: Влада Републике Србије, Министарство просвете и науке.
- Наставни плани програм за основно образовање. (2014). Бања Лука: Министарство просвете и културе, Републички педагошки завод.
- Стратегије развоја образовања у Републици Српској. (2016). Бања Лука: Влада Републике Српске.
http://predstavnistvorskbg.rs/pdf_dokumenti/2019/strategija_razvoja_obrazovanja_rs_2016_2021.pdf
- Филиповић, Никола. (1980). *Ваннаставна активност ученика*. Сарајево: Свјетлост.

SUMMARY

CONTEMPORARY AND TRADITIONAL IN TEACHING THE SUBJECT MUSIC CULTURE IN REPUBLIC OF SRPSKA

PhD Biljana Lj. Mandić

The reform of educational systems that took place after 1995 implied significant changes in primary education. Changing the length of schooling, the number of classes, the structure of the subject, the textbook literature, are just some of those that today, over a continuum of over twenty years, give us the right to view the teaching of Music Culture as a factor that contributed, and is still contributing, to contemporary educational, pedagogical tendencies in primary education. The paper analyzes and evaluates the progressive and regressive position of the Music Culture course in elementary education, taking into account all the key factors that have (not) contributed to the modernization of the Music Culture course in the Republic of Srpska.

Key words: Music Culture, elementary school, teaching process, education

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна и универзитетска библиотека
Републике Српске, Бања Лука

78(082)

НАУЧНИ скуп Дани Војина Комадине Савремено и традиционално
у музичком стваралаштву (2019 ; Источно Сарајево)

Зборник радова / Научни скуп Дани Војина Комадине
"Савремено и традиционално у музичком стваралаштву 1", Источно
Сарајево, 13-14. децембар 2019. ; [главни и одговорни уредник
Мирадет Зулић]. - Источно Сарајево : Музичка академија
Универзитета у Источном Сарајеву, 2020 (Источно Сарајево :
Копикомерц). - 342 стр. : илустр. ; 21 cm

Податако уреднику преузет из импресума. - Текст ћир. и лат. -
Тираж 100. - Напомене и библиографске референце уз текст. -
Библиографија уз сваки рад. - Summeries.

ISBN 978-99976-902-1-0

COBISS.RS-ID 129609985